

Е. Рақым, 2-курс

Ғылыми жетекшісі: Т. Құлтаев, философия және әлеуметтік-экономикалық пәндер кафедрасының бастығы, тарих ғылымдарының кандидаты

(ҚР ИМ Алматы академиясы)

ҰЛТТЫҚ ҚАУІПСІЗДІК — БІРІНШІ БАСЫМДЫҚ

Өткен жылы республикамыз дүниежүзілік қауымдастықтың құрамына терезесі тең, дербес тәуелсіз ел болып қосылуының жиырма жылдығын атап өтті. Осы кішігірім аз уақыт ішінде еліміз сан алуан позитивті тарихи өзгерістердің куәсі болып, халықаралық дәрежеде ауыз толтырып айтуға болатын көптеген жетістіктерге жетті. Енді мемлекетімізге сол табыстарды сақтап қалудың, ал реті келсе молайтудың жолдарын іздестіруі керек. Ондай бағыт-бағдарлардың табылатынына ешқандай күмән да жоқ. Ел азаматтарының өз Отанының көркейе түсуі үшін аянбай еңбек ететіні сөзсіз. Тек сол игі істерді жоспарлау және атқару барысында ұлттық қауіпсіздік мәселесін ұмытпағанымыз, оларды ұлттық мүдденің сақталуы тұрғысынан қарастырғанымыз жөн.

Жалпы алғанда, ұлттық қауіпсіздік дегеніміз — жеке адам мен қоғамның ұтымды қызмет жасауын қамтамасыз ету үшін қажетті шарттар тудыруды көздейтін, әлеуметтік институттар жағдайын бағалайтын саясаттану ғылымының категориясы болып табылады. Ұлттық қауіпсіздік мазмұны жағынан түрлі тармақтар мен құрылымдық элементтерден

тұрады. Оған: саяси, әлеуметтік-экономикалық, әскери, экологиялық, информациялық, ұлттың мәдени дамуы т.б. қауіпсіздіктер жатады.

Саяси қауіпсіздіктің мәні ішкі — сыртқы саясатты қоғам мен жеке адам мүддесін қорғай отырып, ұлт және оны құрайтын мемлекеттік институттардың мемлекет құрылымы мәселесін дербес шешіп, оны дұрыс жүргізе алуында болып табылады. Қазақстан Республикасы ұлттық қауіпсіздікті қамтамасыз ету мақсатында қауіпсіздіктің құрамдас бөлігі болып табылатын халықаралық қауіпсіздікті қамтамасыз ету шараларына қатысады. Қазақстан Республикасында әрбір бес жыл сайын ұлттық қауіпсіздікті қамтамасыз етуге арналған стратегиялар жасалады¹.

Қайбір елдің болмасын ұлттық қауіпсіздік мәселесінде сыртқы қауіптен бұрын ел ішіндегі қалыпты жағдайды сақтауға көбірек көңіл бөлінетіні белгілі. Мемлекеттің ішкі жағдайы туралы сөз еткенде, бірінші кезекте, оның әлеуметтік қауіпсіздігі туралы айтқан жөн. Ол өз кезегінде «әлеуметтік саясат», «әлеуметтік қорғау», «әлеуметтік дағдарыс», «әлеуметтік даму» деген сөз тіркестерімен айшықталады.

Қазақстанда бүкіл постсоветтік кеңістіктегідей этносаралық қарым-қатынастарға үлкен көңіл бөлінеді. Қазақстанда этношиеленістер (этноконфликттер) оқтын - оқтын бой көрсетіп қалады.

Болашақта Қазақстанда этнос түсінігі негізінде қақтығыстарды болдырмау мақсатымен келесідей практикалық ұсынымдар жасамақпыз:

1. Парламентіміз республика тұрғындарының құқықтық санасын көтеруге бағытталған заң актілерін ұдайы дайындап шығарып отырса;

2. Үкіметіміз шетел инвесторларымен келісім шарттарына қол қоярда бірінші кезекте жергілікті тұрғындардың мүддесін ескеріп отырса, дұрыс болар еді;

3. Бүгінгі қалыптасқан жағдайда ұлттық келісім қағидаларының сақталып отырылуы ең басты шарт болып табылады.

Келесі айтар дүние «Бізде лаңкестік жоқ, біз бейбіт өмір сүріп жатқан, атыс-шабысты білмейтін елміз!» — деген ұрансөзді ендігі жерде ауызға алудың реті жоқ шығар. Елдің көз алдында өткен ірі-ірі оқиғалардың өзі-ақ, тәртіп сақшылары тұрмақ, кез келген тосын оқиғаларға дайын тұруы тиіс арнайы жасақтардың ештеңеге әзір еместігін дәлелдеп берді. Мысалы, Р. Ишимбетовтың бандасын құрықтау кезеңінде «11 «Сұңқарлық» қызметкер жарақат алды².

Осы орайда, Елбасымыз Н. Назарбаевтың үстіміздегі жылдың 14 қарашасында Ақордада өткен Діни экстремизммен және терроризммен күрес мәселелері жөніндегі кеңесте: «Қазақстанға қарсы жасалған терроризмді ымырасыз басып-жаншуға мемлекеттің мүмкіндігі жетерлік. Мемлекеттің қолында күш те, қуатта, жігер де бар. Біз лаңкестікті түбірімен жоқ қыламыз. Мен сондай-ақ барлық қазақстандықтарды қырағылыққа шақыраман. Егер лаңкестікке қатысты деректер байқалатын болса, оны дереу тиісті құқық қорғау органдарына хабарлау қажет. Біз деректерді анықтап, барлық бағыттар бойынша жұмысты күшейтеміз», — деп айтқан сөзі ендігі уақытта бұл салада көптеген шаралардың іске асатынын айғақтайтын болуы керектігін баса айта кеткеніміз жөн.

Қорыта айтсақ, бізде ұлттық қауіпсіздік тұжырымдамасы негізінде заң шығарушы және атқарушы органдардың, құқықтық нормалардың жиынтығын құрайтын қоғам және адамның өмір сүруі мен дамуы үшін қолайлы жағдай қалыптастыратын ұлттық қауіпсіздік жүйесі құрылуы тиіс. Бұл күндері қоғамтанушы ғалымдар осы тұжырымды жан-жақты зерделеп теориялық жағынан негіздеп берді деп айтуға әбден болатын сияқты. Ал, енді теориялық негіздеудің аты — теориялық негіздеу, оны практикалық түрде жүзеге асыру — бүкіл халықтың, қоғамның ісі болып табылады.

¹ Қазақстан. Ұлттық энциклопедия. 9 т. — Алматы, 2007. — 30-б.

² Заң газеті. 2011. 11 қараша.